

**Afrapportering af Social- og Ældreministeriets
undersøgelse af kommunernes udgifter til
efterværnsområdet i 2020**

April 2022

Indhold

Tabelfortegnelse	2
1. Baggrund	3
2. Efterværnsreglerne	3
3. Undersøgelse af kommunernes udgifter til efterværn	4
3.1 Proces og metode	4
3.2 Svarprocent, validering og frafald	5
4. Resultater	5
5. Økonomisk ramme for nytænkning af efterværnsindsatsen	7
Bilag	8
Bilag 1. Liste over kommuner, der har besvaret undersøgelsen vedr. udgifter til efterværn	8

Tabelfortegnelse

Tabel 1. Opsummering af efterværnsbestemmelserne.....	4
Tabel 2. Samlet økonomi og fordeling af udgifter.....	6
Tabel 3. Fordeling af helårspersoner på døgnopholdstyper i 2020.....	6
Tabel 4. Enhedsudgifter.....	7

1. Baggrund

Regeringen og Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance, Alternativet og Kristendemokraterne indgik i maj 2021 aftale om reformen Børnene Først. Et af temaerne i aftalen er, at vi som samfund skal sikre, at udsatte unge kommer bedre ind i voksenlivet end i dag, hvor det bl.a. ses, at for mange anbragte unge tabes i overgangen til voksenlivet, for få af de unge får en ungdomsuddannelse, og de er overrepræsenteret i hjemløsestatistikkerne.

De politiske forhandlinger om nytænkningen af efterværnsindsatsen skal ifølge aftalen igangsættes i foråret 2022. Aftalekredsen er enige om, at der i nytænkningen af efterværnsindsatsen skal være et særligt fokus på, at de unge ikke slippes, før de har slået rod i voksenlivet med:

- Bolig
- Uddannelse og job
- Netværk og relationer

Det fremgår af aftalen, at nytænkningen af området skal ske inden for den eksisterende økonomiske ramme. Som en del af aftalen blev det derfor bl.a. besluttet at iværksætte en grundig analyse af, hvordan eksisterende midler til efterværn bruges i dag.

Social- og Ældreministeriet har på den baggrund gennemført en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse om kommunernes udgifter til efterværn i 2020. Formålet med undersøgelsen er at afdække, hvor mange penge kommunerne bruger på efterværnsindsatser årligt, og dermed hvor stor økonomi, der er til rådighed ved en nytækning af efterværnsindsatsen. Resultaterne af undersøgelsen afrapporteres i indeværende notat.

2. Efterværnsreglerne

Unge mellem 18 og 22 år kan modtage efterværnsindsatser efter servicelovens § 76. Formålet med en efterværnsindsats er at bidrage til en god overgang til en selvstændig tilværelse for den unge og herunder have fokus på at understøtte den unges uddannelse og beskæftigelse samt øvrige relevante forhold, f.eks. anskaffelse af selvstændig bolig. Kommunen skal tilbyde den unge efterværn, når det må anses for at være af væsentlig betydning for den unge, og den unge er indforstået med det.

Den nuværende målgruppe for efterværnsindsatser efter § 76 er unge, der har været anbragt uden for hjemmet, eller som har haft en fast kontaktperson op til det 18. år. Indsatsen kan gives frem til de unge fylder 23 år. For unge, der har haft en fast kontaktperson op til det 18. år, kan kommunen træffe afgørelse om opretholdelse af kontaktpersonen. For unge, der er anbragt op til det 18. år, kan kommunen træffe afgørelse om følgende indsatser; opretholdelse af et døgnophold på et anbringelsessted, udslningsordning fra anbringelsesstedet, fast kontaktperson og andre former for støtte, der bl.a. kan omfatte psykologhjælp eller økonomisk støtte. Derudover skal kommunen tilbyde en fast kontaktperson til unge, der har været anbragt uden samtykke op til det 18. år eller har været anbragt uden for hjemmet på eget værelse, kollegium eller kollegielignende opholdssteder, og som ikke tilbydes støtte i form af opretholdelse af døgnophold.

Støtten skal ophøre, når den ikke længere opfylder formålet. Kommunen kan desuden træffe afgørelse om at tildele eller genetablere efterværnsindsatser for unge frem til det 23. år, hvis den unge fortryder at have afvist støtten, og behovet fortsat er til stede, hvis den unges situation ændrer sig, så der senere opstår et behov for støtte, eller hvis støtten er ophørt, og behovet opstår igen.

Derudover er servicelovens § 76a specifikt målrettet unge med betydelig og varigt nedsat funktionsevne, der har været anbragt uden for hjemmet i en plejefamilie op til det 18. år. Bestemmelsen giver mulighed for opretholdt døgnophold hos plejefamilien frem til det 23. år. Såfremt den unges plejefamilie ikke længere vurderes egnet som plejefamilie for den pågældende unge, kan den unge tilbydes anbringelse i en anden plejefamilie.

Støttemulighederne efter de nuværende efterværnsbestemmelser i serviceloven opsummeres i nedenstående tabel, *jf. tabel 1*.

Tabel 1	
Opsummering af efterværnsbestemmelserne	
Serviceovens § 76: unge, der har været anbragt eller haft kontaktperson op til det 18. år	
Målgruppe	Støtteindsatser i efterværn
Unge, der har haft kontaktperson op til det 18. år (§ 76, stk. 2)	Fast kontaktperson.
Unge, der har været anbragt op til det 18. år (§ 76, stk. 3)	Fortsat døgnophold, udslningsordning fast kontaktperson og anden støtte.
Unge, der har været anbragt op til det 18. år uden samtykke fra forældremyndighedsindehaver eller den unge, der er fyldt 15 år, og som ikke tilbydes opretholdt døgnophold. (§ 76, stk. 5)	Fast kontaktperson frem til det 23. år.
Unge, der har været anbragt op til det 18. år, på eget værelse, kollegium eller kollegielignende opholdssteder, og som ikke tilbydes opretholdt døgnophold.	Fast kontaktperson frem til det 19. år.
Serviceovens § 76a: unge med betydelig og varigt nedsat funktionsevne, der har været anbragt i plejefamilie op til det 18. år	
Målgruppe	Støtteindsatser i efterværn
Unge med betydelig og varigt nedsat funktionsevne, der har været anbragt i plejefamilie op til det 18. år	Fortsat døgnophold i plejefamilie

Kilde: Serviceloven

3. Undersøgelse af kommunernes udgifter til efterværn

3.1 Proces og metode

Social- og Ældreministeriet har udarbejdet undersøgelsen af kommunernes samlede udgifter til efterværnsområdet. Formålet med undersøgelsen har været at afdække, hvor mange midler kommunerne bruger på udgifter til efterværnsindsatser årligt, samt hvordan midlerne fordeles mellem indsatserne. Undersøgelsen omhandler direkte udgifter til efterværnsindsatser, men ikke indirekte udgifter, som fx administrationsudgifter. Til de samlede udgifter medregnes udgifter for unge i efterværn, som kommunen har betalingsforpligtelsen for. Egenbetaling, statsrefusion og moms er ikke inkluderet i kommunernes udgiftsopgørelse, eftersom formålet er at undersøge kommunernes faktiske udgifter.

Undersøgelsen er gennemført som en spørgeskemaundersøgelse og er blevet sendt til kommunerne elektronisk. I følgebrevet er der vedhæftet en spørgeskræmme, som kommunerne er blevet bedt om at udfylde og sende retur.

Spørgeskemaet blev udsendt til kommunerne i slutningen af oktober 2021. Det bemærkes, at spørgeskemaet blev udsendt i en periode, hvor både kommunernes håndtering af COVID-19 og kommunernes interne regnskabsprocesser har fyldt meget. Social- og Ældreministeriet har på den baggrund forsøgt at imødekomme kommunernes behov for længere svartider for at sikre så fyldestgørende et datagrundlag for undersøgelsen som muligt. Social- og Ældreministeriet har i den forbindelse været i telefonisk kontakt med de fleste kommuner undervejs i dataindsamlingen.

I spørgerammen blev kommunerne bedt om at indberette deres samlede udgifter til efterværn i 2020 fordelt på de forskellige former for efterværnsindsatser efter servicelovens § 76 og § 76a. Udgifterne skal i spørgerammen således fordeles på anbringelsessteder (herunder plejefamilier, døgninstitutioner og opholdssteder, kost- og efterskoler og eget værelse), fast kontaktperson og andre former for støtte. Andre former for støtte kan f.eks. omfatte psykologhjælp, økonomisk støtte mv.

3.2 Svarprocent, validering og frafald

Den samlede svarprocent blandt kommunerne er 84 pct. og i alt har 82 ud af 98 kommuner besvaret undersøgelsen. Det bemærkes desuden, at 90 pct. af alle 18-22 årige på landsplan er bosat i disse 82 kommuner. Det vurderes derfor, at undersøgelsen baserer sig på et godt datagrundlag.

Ministeriet har foretaget to valideringsrunder med kommunerne for at sikre, at de oplysninger, kommunerne har indberettet, giver det bedst mulige billede af de samlede udgifter på området. I den første valideringsrunde er kommunerne blevet bedt om at validere de indberettede udgifter til døgnophold. Kommunerne indberettede mindre ændringer i udgiftstallene i forbindelse med den første valideringsrunde.

I den anden valideringsrunde har ministeriet bedt kommunerne om at bekræfte, at den indberettede aktivitet på efterværnsområdet for 2020 er korrekt. Kommunerne indberetter årligt aktiviteterne til Danmarks Statistik, men aktivitetsstatistikken op- og nedjusteres typisk lidt i de efterfølgende år. Den anden valideringsrunde gav ikke anledning til væsentlige ændringer i den samlede opgørelse.

Social- og Ældreministeriet vurderer, at undersøgelsen er repræsentativ for kommunerne. Landets største kommuner har besvaret undersøgelsen, og kommuner fra alle regioner er repræsenterede. Der er heller ikke noget, der tyder på, at der er et særligt mønster i frafaldet. En liste over de kommuner, der har besvaret undersøgelsen, findes i *bilag 1*.

Der er 16 kommuner, der ikke har besvaret undersøgelsen. Social- og Ældreministeriet har lavet en opregning for udgifterne til efterværn i disse kommuner. Opregningen er gennemført på baggrund af de enhedsudgifter, som optræder i undersøgelsen, samt aktivitetstal fra Danmarks Statistik. Det bemærkes dog, at der på grund af diskretionshensyn ikke kan udtrækkes aktivitetstal fra Danmarks Statistik i de tilfælde, hvor antallet af efterværnsmodtagere pr. indsats er mindre end 5 personer i en kommune. Der er dermed en lille risiko for, at opregningen for de kommuner, som ikke har besvaret undersøgelsen, er underestimeret. De økonomiske konsekvenser ved denne ulempe antages dog at have begrænset betydning for det samlede resultat af undersøgelsen.

4. Resultater

I følgende afsnit redegøres kort for spørgeskemaundersøgelsens væsentligste resultater. Der redegøres ikke for resultater på kommuneniveau grundet

diskretionshensyn, da der i mange kommuner er få efterværnsmodtagere på de enkelte indsatser. Dette er også aftalt som en præmis for kommunernes besvarelse.

I analyserne er udgiftstallene fra undersøgelsen blevet sat sammen med aktivitetsstatistikken på efterværnsområdet, som ministeriet har modtaget fra Danmarks Statistik. I nedenstående tabel vises de samlede udgifter for de forskellige efterværnsindsatser samt deres andel af den samlede økonomi i undersøgelsen, *jf. tabel 2*.

Tabel 2

Samlet økonomi og fordeling af udgifter (mio. kr.)

2022-pl	Samlede udgifter
Anbringelser/fortsat døgnophold	1.052 mio. kr.
Fast kontaktperson	262 mio. kr.
Anden støtte	12 mio. kr.
Total	1.325 mio. kr.

Kilde: Danmarks Statistik, kommunernes besvarelse af spørgeskema og egne beregninger.

Ifølge spørgeskemaundersøgelsen har kommunerne anvendt ca. 1,3 mia. kr. på udgifter til efterværn i 2020, hvoraf ca. 80 pct. af midlerne er blevet brugt på anbringelser/døgnophold og ca. 20 pct. er blevet brugt på udgifter til fast kontaktperson.

Det vurderes på baggrund af kommunernes indberetninger, at ca. 60 mio. kr. ud af udgifterne til anbringelser og fortsat døgnophold vedrører udgifter til fortsat døgnophold i plejefamilie for unge med betydelig og varigt nedsat funktionsevne efter servicelovens § 76a. Denne gruppe unge er ikke forudsat at blive omfattet af en omlægning af efterværnsområdet, hvorfor økonomien til denne gruppe heller ikke er en del af den samlede økonomiske ramme, der er til rådighed ved en nytænkning af efterværnsområdet.

For at give et bedre overblik over aktiviteten på efterværnsområdet fremgår i *tabel 3* en opgørelse over antallet af helårsmodtagere i døgnophold i efterværn i 2020. Helårspersoner afspejler antallet af unge, der modtager en helårsindsats i efterværn for hver indsatstype. Det reelle antal unge i efterværn er dermed højere end antallet af helårspersoner, da mange unge modtager efterværn i kortere perioder. Det betyder, at to personer, der hver får en indsats et halvt år tæller som én helårsperson. Tabel 3 baserer sig på opgørelser fra registerdata.

Tabel 3

Fordeling af helårspersoner på døgnopholdstyper i 2020

	Helårspersoner
Plejefamilie	983
Døgninstitutioner og opholdssteder	699
Eget værelse, kollegie eller kollegielignende opholdssteder	370
Kost- og efterskole	44
I alt	2.096

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Tabellen viser, at de fleste unge, der er i døgnophold som led i efterværn, opholder sig i en plejefamilie eller på en døgninstitution. Få unge bor på kost- eller efterskoler som led i en efterværnsindsats.

Ministeriet har herefter undersøgt enhedsudgifterne for fortsat døgnophold og andre former for støtte i efterværn. Enhedsudgifterne viser den gennemsnitlige

årstakst pr. helårsperson, der modtager efterværn. De enhedsudgifter til døgnophold, som opgøres på baggrund af registerdata, baserer sig på kommunernes gennemsnitlige udgifter for 0-22 årige børn og unge, der er anbragte eller modtager andre former for støtte. Der eksisterer dermed ikke tidligere viden om, hvorvidt udgifterne i efterværn er anderledes end udgifterne på hele børneområdet generelt.

I *tabel 4* præsenteres enhedsudgifterne for ophold på de forskellige anbringelsessteder og andre former for efterværnsindsatser i spørgeskemaundersøgelsen. Tallene sammenlignes med de beregninger, som er foretaget på baggrund af registerdata, *jf. tabel 4*.

Tabel 4

Enhedsudgifter

2022-pl	Opgørelse fra undersøgelsen	Beregning på registerdata
<i>Plejefamilie</i>	394.000 kr.	479.000 kr.
<i>Døgninstitutioner og opholdssteder</i>	939.000 kr.	1.349.000 kr.
<i>Kost- og efterskole</i>	253.000 kr.	456.000 kr.
<i>Eget værelse, kollegie eller kollegielignende opholdssted</i>	347.000 kr.	371.000 kr.
<i>Fast kontaktperson</i>	84.000 kr.	96.000 kr.
<i>Anden støtte</i>	68.000 kr.	142.000 kr.

Anm.: Enhedsudgifterne er afrundet til nærmeste 1000. Ved beregning af enhedsudgiften beregnet på registerdata er anvendt enhedsudgiften i 2019 (2022 pl), jf. Socialpolitisk Redegørelse, vægтет med antallet af unge i efterværn opgjort som helårspersoner.

Kilde: Kommunernes besvarelse af spørgeskema, Socialpolitisk Redegørelse 2021 og egne beregninger.

Enhedsudgifterne til fortsat døgnophold på anbringelsessteder og andre former for efterværnsindsatser for 18-22 årige er væsentligt lavere end de gennemsnitlige enhedsudgifter for de 0-22 årige i tilsvarende indsatser. Det bemærkes dog, at det er mere meningsfuldt at sammenligne enhedsudgifter for døgnophold og fast kontaktperson end anden støtte, fordi anden støtte kan omfatte forskellige typer af indsatser.

Anbringelser og andre former for efterværnsindsatser ser dermed ud til at koste mindre end anbringelser og støtte på børneområdet bredt set. En forklaring kan være, at børn og unge med funktionsnedsættelser, som indgår i den brede opgørelse, ofte ikke modtager efterværn efter det fyldte 18. år, men i høj grad overgår til at få hjælp og støtte efter servicelovens voksenbestemmelser. Indsatserne til denne gruppe er ofte dyre.

5. Økonomisk ramme for nytænkning af efterværnsindsatsen

Baseret på spørgeskemaundersøgelsen kan det opgøres, at kommunerne har anvendt ca. 1.325 mio. kr. på udgifter til efterværn i 2020. Heraf vurderes ca. 60 mio. kr. at være udgifter for døgnophold til unge med betydelig og varigt nedsat funktionsevne efter § 76a. Denne gruppe forudsættes ikke omfattet af nytænkningen på efterværnsområdet.

Tilsvarende betyder det, at den økonomiske ramme for nytænkningen af efterværnsindsatsen er ca. 1.265 mio. kr. (2022-pl) Det bemærkes, at kommunernes udgifter til efterværnsområdet fluktuerer lidt i forskellige år, da udgifterne altid afhænger af aktiviteten i det pågældende år.

Bilag

Bilag 1. Liste over kommuner, der har besvaret undersøgelsen vedr. udgifter til efterværn

Albertslund Kommune	Ringkøbing-Skjern
Allerød Kommune	Ringsted Kommune
Assens Kommune	Roskilde Kommune
Ballerup Kommune	Rudersdal kommune
Brøndby Kommune	Rødovre Kommune
Brønderslev Kommune	Samsø Kommune
Dragør Kommune	Silkeborg Kommune
Esbjerg Kommune	Skanderborg Kommune
Fanø Kommune	Skive Kommune
Favrskov Kommune	Solrød Kommune
Faxe Kommune	Sorø Kommune
Fredensborg Kommune	Stevns Kommune
Fredericia Kommune	Struer Kommune
Frederiksberg Kommune	Svendborg Kommune
Frederikshavn Kommune	Syddjurs Kommune
Frederikssund Kommune	Sønderborg Kommune
Furesø Kommune	Thisted Kommune
Faaborg-Midtfyn Kommune	Vallensbæk Kommune
Gentofte Kommune	Varde Kommune
Gladsaxe Kommune	Vejen Kommune
Glostrup Kommune	Vejle Kommune
Greve Kommune	Vesthimmerlands Kommune
Gribskov Kommune	Ærø Kommune
Guldborgsund Kommune	Aabenraa Kommune
Haderslev Kommune	Aalborg Kommune
Halsnæs Kommune	Aarhus Kommune
Hedensted Kommune	
Helsingør Kommune	
Herlev Kommune	
Herning Kommune	
Hillerød Kommune	
Hjørring Kommune	
Holbæk Kommune	
Holstebro Kommune	
Horsens Kommune	
Hvidovre Kommune	
Høje Taastrup Kommune	
Hørsholm Kommune	
Ikast-Brande Kommune	
Ishøj Kommune	
Kalundborg Kommune	
Kolding Kommune	
Københavns Kommune	
Køge Kommune	
Langeland Kommune	
Lolland Kommune	
Lyngby-Taarbæk Kommune	
Læsø Kommune	
Mariagerfjord Kommune	
Middelfart Kommune	
Morsø Kommune	
Nyborg Kommune	
Odense Kommune	
Odsherred Kommune	
Randers Kommune	
Rebild Kommune	